

29. juni 2021

NOTAT

Region Nordjyllands bemærkninger til Rigsrevisionens beretning om indsatsen for at nedbringe anvendelsen af tvang i Psykiatrien

Rigsrevisionen har den 12. februar 2021 offentliggjort en beretning om indsatsen for at nedbringe anvendelsen af tvang i Psykiatrien. I denne beretning bliver der fra statsrevisorerne udtalt kritik af bl.a. regionernes indsats for at nedbringe anvendelsen af tvang.

Om beretningen

Rigsrevisionens undersøgelse omfatter Sundhedsministeriet, Sundhedsstyrelsen og regionernes indsats for at forebygge og nedbringe brug af tvang i Psykiatrien. Udgangspunktet for undersøgelsen er den Partnerskabsaftale som Sundhedsministeriet og regionerne indgik i 2014. Her blev det aftalt, at anvendelsen af tvang i Psykiatrien skulle nedbringes med 50 % frem mod 2020.

Der har været to overordnede kongeindikatorer/målsætninger:

- Andelen af personer, som bæltefikseres, skal være halveret i 2020.
- Den samlede anvendelse af tvang i Psykiatrien skal samtidigt reduceres.

Rigsrevisorernes beretning konkluderer blandt andet, at: *”Regionerne har styret indsatsen for at nedbringe brug af tvang utilfredsstillende og har ikke nået det fastsatte mål. Der er blevet fulgt op på, hvordan data om brug af bæltefiksering og andre tvangsformer har udviklet sig, men der er ikke fulgt op og reageret på, hvorvidt regionernes initiativer til at nedbringe tvang virker. Brugen af bæltefikseringer er ikke halveret, og den samlede brug af tvang er steget. Konsekvensen er, at der fortsat er for mange patienter, som udsættes for bæltefiksering og andre former for tvang.”*

Rigsrevisionen udvalgte som led i undersøgelsen Region Hovedstaden og Region Nordjylland til at indgå i en mere uddybende granskning af hele tvangsområdet, da de to regioner ved undersøgelsens start var henholdsvis tættest på og længst fra at indfri de to overordnede kongeindikatorer/målsætninger.

I beretningens hovedkonklusionen anfører Rigsrevisionen, at: *”Region Hovedstaden har i nogen grad haft en systematisk styring af indsatsen for at nedbringe tvang, mens Region Nordjylland først fra 2017 har haft en dokumenteret styring af indsatsen. Region Hovedstaden har fra starten i 2014 sat klare rammer for indsatsen med at nedbringe tvang. Region Nordjylland har særligt i perioden 2014-2017 haft en svagere styring. De 2 regioner har ikke gennemført analyser af, hvad der ligger til grund for de betydelige forskelle, der er mellem forskellige afdelinger inden for deres egen region”.*

Psykiatrien i Region Nordjylland tager kritikken vedr. mangelfuld styring til efterretning og anerkender sit ansvar for den manglende målopfyldelse.

Psykiatrien i Region Nordjylland har siden 2014 haft ledelsesmæssig fokus på tvangsområdet fra øverste ledelse og helt ud i klinikkerne. Der er iværksat en lang række forbedringsinitiativer, der har været formuleret målsætninger med henblik på opfyldelse af partnerskabsaftalens mål, og resultaterne er løbende overvåget.

Siden slutningen af 2017 har Psykiatrilædelser og klinikcheferne haft yderligere fokus på nedbringelsen af tvangsansvendelse i Psykiatrien gennem hyppigere (månedlig) monitorering af resultater, ligesom der i 2020 er udarbejdet og implementeret omfattende handleplaner på såvel Psykiatrilædelses- som klinikledelsesniveau.

Psykiatrien finder det desuden problematisk, at Rigsrevisionen lægger den præmis til grund for beretningen, at tvang kan forebygges og nedbringes ved hjælp af enkelte interventioner – det vil sige gennem simple årsags-virkningskæder. Regionerne har overfor Rigsrevisionen oplyst, at det ikke er muligt at etablere en direkte sammenhæng mellem enkeltinitiativer og resultater ud over i egentlige forskningsprojekter. Sundhedsstyrelsen har oplyst, at styrelsen er enig i denne betragtning.

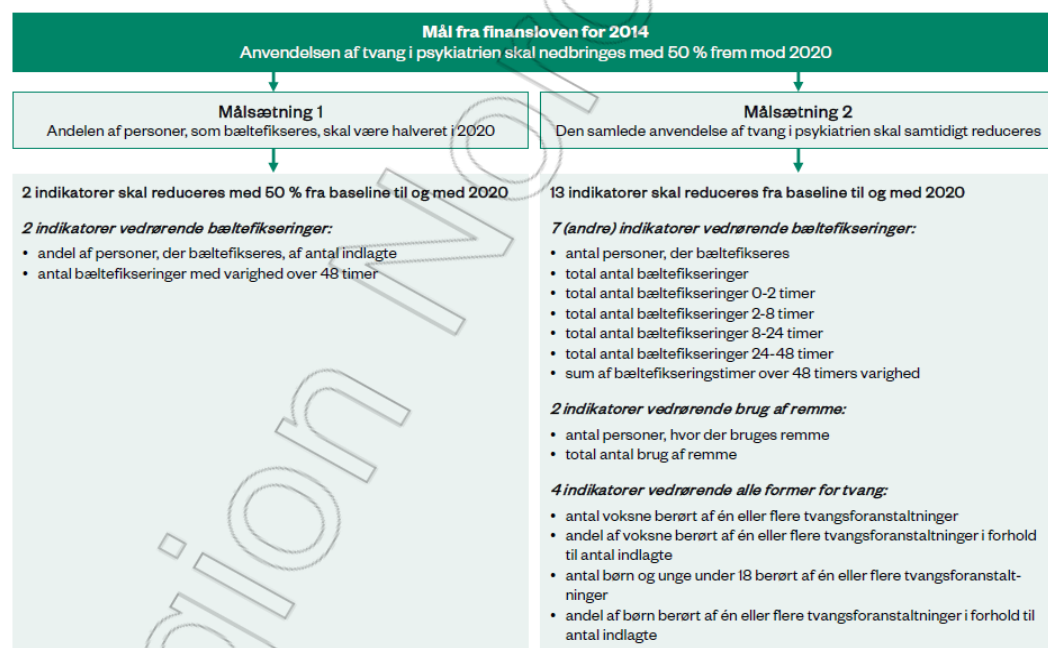
Det er Psykiatriens opfattelse, at forebyggelse og nedbringelse af tvang må ske gennem en langsigtet indsats baseret på en lang række gensidigt supplerende indsatser. Indsatsen i Region Nordjylland som i de øvrige regioner er således samlet set baseret på Safewards interventionerne - en internationalt anerkendt forskningsbaseret model - samt på de såkaldte "6 kernestrategier", som udgøres af Ledelse med henblik på organisatoriske ændringer, Registrering af data, Personaleudvikling, Anvendelse af tvangsforebyggende redskaber, Brugroller i afdelinger og Debriefingteknikker.

Gennem Partnerskabsperioden har der løbende været erfaringsudveksling på tværs af regionerne baseret på disse flerstrengede indsatser.

Resultater

De to overordnede hovedmålsætninger i Partnerskabsaftalen er i Rigsrevisionens beretning nedbrudt i en række indikatorer, som fremgår af nedenstående figur (fra Rigsrevisionens beretning side 11):

Operationalisering af mål fra finansloven til målsætninger og indikatorer

Af figuren fremgår 15 indikatorer. I Rigsrevisionens beretning fremgår det, at Region Nordjylland kun har målopfyldelse på 9 af 15 indikatorer opgjort på baggrund af data til og med 1. halvår 2020. Dette placerer Psykiatrien i Region Nordjylland blandt de regioner, som har lavest målopfyldelse, om end forskellen mellem regionerne er beskednen.

Grundlæggende er det Psykiatriens opfattelse, at beretningens konklusioner om succesrater burde have fulgt Partnerskabsaftaleperioden og dermed omfattet hele 2020. Dette synspunkt er formidlet til Rigsrevisionen som led i høringen af et beretningsudkast.

Psykiatrien har foretaget en tilsvarende opgørelse baseret på resultater for hele 2020. Denne opgørelse viser en positiv udvikling siden medio 2020 således, at Psykiatrien i Region Nordjylland nu har målopfyldelse på 11 ud af 15 indikatorer.

Det er Psykiatriens opfattelse, at Region Nordjylland dermed på nuværende tidspunkt præsterer på niveau med de øvrige regioner.

Investeringer

Endelig fremgår det af Rigsrevisionens beretning, at der nationalt er afsat i alt ca. 800 mio. kr. via finanslove og satspuljer til tiltag specifikt målrettet forebyggelse og nedbringelse af brug af tvang i perioden 2014 - 2020. I den forbindelse kan det oplyses, at Region Nordjylland blandt andet har udmøntet sin andel af disse midler i følgende initiativer med sigte på forebyggelse og nedbringelse af tvang:

- Forsøg med bæltefrie sengeafsnit på sengeafsnit N6 i Brønderslev. Der er efterfølgende bevilliget en finansiering af Regionsrådet til varig opnormering.
- Forbedring af de fysiske rammer på Mølleparkvej med etablering af enestuer og bad, sanserum og en stor udendørs multihal.
- Udgående akutteams i Frederikshavn.
- Udarbejdelse af forløbsprogrammer for mennesker med psykiske lidelser.
- Koordineret indsats for patienter med dobbeltdiagnoser med udarbejdelse af koordinerende indsatsplaner i samarbejde med de nordjyske kommuner.
- Systematisk inddragelse af pårørende med udvidelse af indsatsen i Center for Pårørende.
- Udbredelse af tværfaglige udgående rådgivning i børne- og ungdomspsykiatrien ved TUT1 og TUT2.
- Brugerstyrede senge i Brønderslev - (permanent bevilling til videreførelse).
- Styrket sundhedsfaglig rådgivning og lettere adgang til psykiatrisk udredning.
- Praksisnært kompetenceløft til mennesker med demens.
- Subakutte tider i den ambulante voksenpsykiatri og videreførelse af udgående akutteams i Frederikshavn
- Et stort løft til kompetenceudvikling over en 4-årig periode med blandt andet udvikling af et nyt koncept for konfliktforebyggelse. I forbindelse med budget 2019 blev der givet en permanent regional bevilling til fortsat kompetenceudvikling af Psykiatriens medarbejdere i konfliktforebyggelse.

Fremadrettede initiativer

Der er et stort fokus på forebyggelse og fortsat nedbringelse af tvang i Psykiatrien i Region Nordjylland.

For Psykiatrilædelser er det fortsat højt prioriteret at konsolidere indsatsen for nedbringelse af tvang ved at sikre, at klinikledelser og ledere på enhedsniveau er fuldt engagerede i denne indsats.

Med afsæt i Partnerskabsaftalens uopfyldte mål om nedbringelse af tvang formulerede Psykiatrien i Region Nordjylland en ny omfattende handleplan i sommeren 2019. Handleplanen fungerer som en synlig og forpligtigende ramme for arbejdet med forebyggelse af tvang. Handleplanen ajourføres løbende i takt med den udvikling, der sker inden for området, herunder fx Sundhedsstyrelsens nylige anbefalinger for forebyggelse af tvang fra januar 2021.

I maj 2021 er der i Psykiatrien blandt andet fokus på følgende tiltag med henblik på forebyggelse af tvang:

- Hyppig opfølgning på tidstro data på tvang på psykiatri-, klinik- og afdelingsniveau.
- Møder i Psykiatriens faglige følgegruppe for forebyggelse af tvang x 6 årligt.
- Systematisk brug af screeningsværktøjer mv. til sammen med patienterne at forstå reaktionsmønstre og at få indsigt i, hvordan patienterne ønsker sig hjulpet, når de oplever en forværring af deres psykiske tilstand (triggeskemaer, skemaer til bevarelse af selvkontrol, kriseplaner, aktivitetsplaner, forhåndstillkendelser, eftersamtaler mfl.)
- Regelmæssig kompetenceudvikling for Psykiatriens personale i konfliktforebyggelse samt fortsat prioritering af udvikling af specialistkompetencer i psykiatrisk sygepleje.
- Enhed for Samskabelse og Psykiatriens Peerboard inddrages i udviklingsprojekter med fokus på forebyggelse af tvang.
- Opprioritering af aktiviteter for indlagte patienter på Psykiatriens sengeafsnit.
- Eksterne gennemgange og analyser af tvangshændelser. Har bl.a. affødt et projekt med fokus på patienter med selvskade og forebyggelse af tvang i denne patientgruppe.
- Gennemførelse af satspuljeprojekt som har affødt et kompetenceudviklingsprogram målrettet socialpsykiatrien (plan for udbud til kommunerne i løbet af 2021).
- Brugerstyrede senge.
- Ansættelse af peers i Psykiatriens F-ACT teams.
- Deltagelse i nationalt netværk og arbejdsgrupper med fokus på Traumebevidst Tilgang (TBT).
- Bidrag til og deltagelse i nationale/tværregionale netværk og konferencer med fokus på forebyggelse af tvang.
- Udvikling af Nyt Aalborg Universitetshospital (NAU), som sigter mod at blive et byggeri med fokus på et venligt og sikkert miljø, hvor der arbejdes med bl.a. lys, lyd og farver i et miljøterapeutisk perspektiv (herunder indretning af sanserum, udemiljøer og gode muligheder for aktiviteter).

De bemærkes endelig, at Psykiatrien i Region Nordjylland står i spidsen for udvikling og sekretariatsbetjening af det første nationale Lærings- og KvalitetsTeam (LKT) på Psykiatriområdet, som netop har fokus på forebyggelse af tvang i et tværsektorielt perspektiv. LKT'et gennemføres i perioden fra 2021 - 2023, og vil da med det tværsektorielle perspektiv udgøre et vigtigt supplement til de øvrige initiativer i Region Nordjyllands handleplan for forebyggelse af tvang.

Afslutningsvis skal det fra Region Nordjylland understreges, at man fra Regionsrådets side vægter en opfølgning på området højt, at nedbringelse af tvang er særdeles vigtigt og at den kommende 10-årsplan skal være ét af midlerne til at opnå dette.